

СЕКЦІЯ 5. МЕНЕДЖМЕНТ

Бачинський О. І.

*аспірант кафедри управління проектами,
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-593-1-25>

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ

Хоча формалізація управління проектами як академічної дисципліни відбулася лише в середині ХХ століття, її коріння сягає епохи великих цивілізацій Єгипту, Китаю та Риму.

Еволюції управління проектами присвячено велику кількість наукових робіт як вітчизняними, так і іноземними науковцям. Так в роботі Продиус О. І. [1] виділено 11 етапів розвитку управління проектами. Зокрема, починаючи з 1937 року завершуючи 2020 р. Ці етапи опираються на історичні ключові події, а саме виникнення перших методів та засобів управління проектами і міжнародних організацій, які розробили стандарти в цій сфері. Проте, не враховано попередні передумови та подальші важливі зміни, які є віхами в становленні управління проектами.

В роботі Лисак В. Ю. [2] дуже коротко згадуються засновники та подальші кроки в становленні управління проектами. При цьому обмежується дослідження завершенням Другої світової війни. Під впливом Індустрії 4.0, як зазначає Тарасюк Г. М. [3] концепція управління проектами зазнає змін та впровадження штучного інтелекту заміняє проєктних менеджерів, оскільки контролює всі стадії життєвого циклу проєкту. Краснокутська Н. С. [4] наголошує, що перші згадки про управління проєкти як науку з'являються в другій половині ХХ століття, коли було вперше застосовано термін «управління проектами». Та вже за декілька років вперше з'явилась посада «менеджер проєкту». В цій же роботі запропоновано періодизацію розвитку управління проектами, починаючи з ранніх цивілізацій і завершуючи 2006 р. Нажаль, це дослідження не захоплює новітній етап розвитку проєктного

менеджменту. В роботі Руденко Д.О. [5] початок розвитку управління проектами датується з 1970-х років, коли з'являється опис життєвого циклу проекту.

Отже, до історичних етапів розвитку управління проектами слід віднести 4 віхи (табл. 1).

Таблиця 1

Історичні етапи розвитку управління проектами

Історичний етап	Століття	Характеристика
1	2	3
Стародавній	До V	Будівництво комплексу пірамід у Гізі та Великої китайської стіни, римських акведуків вимагало складного планування, логістики та управління величезними ресурсами, що за своєю суттю є елементами сучасного проектного менеджменту. Управління характеризується безмежними бюджетами та не обмежені в часі (реалізація тривала десятками років).
Середньовічний	V–XV	Собор Паризької Богоматері, Кельнський собор, собор у Шартрі, будувалися десятиліттями, а іноді й століттями, з залученням великої кількості майстрів, інженерів, фінансистів і замовників. Вони вимагали планування робіт, розподілу матеріальних і людських ресурсів, контролю якості та послідовності виконання етапів, що свідчить про наявність елементів проектного підходу.
Нові часи	XV–XX	Все більшого значення набули інфраструктурні та інженерні проекти під впливом промислової революції, а також наукові, військові та колоніальні проекти.

1	2	3
Новітній етап	XX–XXI	1910–1915 рр. З’являється науковий підхід в менеджменті завдяки Фредеріку Вінслоу Тейлору. Його наукову школу продовжив Генрі Лоренс Гантт та розробив діаграму Гантта.
		1914–1945 рр. Період світових війн, яка надав поштовх для розвитку управління проектами, як науки в військовій сфері, що пізніше вплинуло на всі інші сфери життя.
		1950–1960 рр. Вперше формулюється термін «управління проектами». З’являються інструменти проектного менеджменту: метод критичного шляху (CPM), техніка сіткового планування (PERT), життєвий цикл проекту, Total Quality Management.
		1960–1970 рр. Поява структури робіт проекту (WBS), а також стандарту PRINCE та започаткування інституту управління проектами (PMI) і Міжнародної асоціації управління проектами (IPMA).
		1970-1990 рр. Поява каскадної методології розробки проектів (Waterfall) та методу освоєного обсягу (Earned Value management). Вперше з’являються автоматизовані системи управління проектами та інструменти. Поява Lean Management та Six Sigma.
		1990–2000 рр. Стрімкий розвиток Інтернету та глобалізації призводить до стандартизації управління проектами та появи національних та міжнародних стандартів, які регулюють цю сферу. Виходить в світ Довідник з управління проектами (PMBoK) і Prince2. з’являються гнучкі методології (XP, Scrum,
		2000 – до сьогодні. Зміна методології управління проектами на гнучку методологію розробки (Agile). Впровадження штучного інтелекту в усі етапи проектного менеджменту. Перехід від процесного підходу до ціннісного.

Джерело: узагальнено та систематизовано авторам на основі [1–5]

Література:

1. Продіус О. І., Прокоф'єва В. К. Історичні передумови розвитку проектного управління. *Держава та регіони*. 2019. №3 (108). С. 141–146.
2. Лисак В. Ю. Еволюція розвитку проектного менеджменту як одна з технологій управління персоналом. *Економічний простір*. 2024. № 195. С.117–121.
3. Тарасюк Г. М. Розвиток проектного менеджменту: основні методології та тренди. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 4 (106). С. 26–32.
4. Краснокутська Н. С., Осетрова Т. О. Еволюція розвитку та сучасні тренди в управлінні проектами. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 1. С. 236–242.
5. Руденко Д. О. Еволюція концепцій проектного менеджменту в контексті гнучкого управління в ІТ-організаціях. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2022. № 3. С. 139–147.